

Medborgarförslag om att öppna ett långtidshärbärge i Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsområde

Sammanfattning

Medborgarförslag till Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd om att stadsdelen tar ansvar för att öppna ett långtidshärbärge för EU-medborgare som lever i social utsatthet och med hemlöshetsproblematik. Långtidshärbärgets ska erbjuda sociala stödinsatser och samhällsinformation till gruppen utsatta EU-medborgare. Med dessa insatser kan individer få möjlighet att lämna utsatthet och fattigdom. Andra kommuners erfarenheter av långtidshärbärge visar på minskat problem med olovliga bosättningar, nedskräpning och otrygghet. Genom ett långtidshärbärge kan Enskede-Årsta-Vantörs stadsdel bidra till att Sverige uppfyller sina folkrättsliga skyldigheter som Sverige är förpliktade att uppfylla.

Bakgrund

I Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsområde lever flertalet utsatta EU-medborgare som på grund av fattigdom och strukturell diskriminering i sina hemländer tvingas försörja sig och sina familjer genom att be om pengar, samla pantburkar och ta ströjobb. Många, dock inte alla, är romer från Rumänien och Bulgarien. Gruppen är generellt mycket lågutbildad och flera är analfabeter. Levnadsvillkoren under vistelsen i Sverige är mycket påfrestande. De flesta saknar tak över huvudet och tvingas sova i tält, bilar och provisoriska läger. De saknar tillgång till el, vatten och sanitet och en säker plats för personliga ägodelar. Utsattheten leder ofta till psykisk och fysisk ohälsa som omöjliggör för individer att förbättra sin livssituation. Situationen har pågått i flera år och allt fler invånare i Sverige så som i Enskede-Årsta-Vantör upplever den som ohållbar. Detta tar sig bland annat uttryck i hat, hot och trakasserier riktade mot utsatta EU-medborgare. Senast att rapportera kring hatbrott riktade mot utsatta EU-medborgare är Skåne Stadsmission och Civil Rights Defenders i delrapporten "Gypsy go home" (2019).ⁱ

Ett långtidshärbärge i stadsdelen skulle bidra till att långsiktigt arbeta för att Stockholms stad skall uppfylla de åtaganden som ställs i en rad internationella konventioner. Bland annat FN:s konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, som Sverige har skrivit under och därmed förpliktigt sig att följa. En aktuell och fördjupad bild av utsatta EU-medborgares rättighetssituation i Sverige ges av Amnesty International (2018) i rapporten "Sweden: A Cold Welcome".ⁱⁱ Situationen vad gäller tillgång till vatten och sanitet och behovet av långtidshärbärgen har beskrivits av Raoul Wallenberginstitutet i rapporten "Inconvenient Human Rights" (2016) samtidigt som statens skyldigheter enligt internationell rätt att t.ex. erbjuda alternativa boenden vid avhysning har behandlas av Civil Rights Defenders i rapporten "Utsatta unionsmedborgare i Sverige" (2017).ⁱⁱⁱ

Nuläge

I Stockholm och i Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsområde har det de senaste åren bildats ett antal stödgrupper och projektinsatser som på olika sätt och efter förmåga försöker ge hjälp och stöd till utsatta EU-medborgare lokalt i sina bostadsområden. Det finns många medborgare som är engagerade i frågan och som stödjer individer och familjer i utsatthet och som engagerar sig för utsatta EU-medborgares rättigheter. Vi som tagit initiativ till det här medborgarförslaget är en av alla dessa människor i Stockholm.

I dagsläget finns det i Stockholm stad endast korttidshärbärgen för denna målgrupp. Dessa härbärgen erbjuder övernattnings under högst 5 eller 7 nätter i taget. Det begränsade antalet nätter som erbjuds förhindrar de långsiktiga och individuellt anpassade sociala stödinsatser som är helt nödvändiga för att förändra målgruppens rättighetsituation till det bättre. En så kort vistelsetid möter inte tillräckligt väl kommunens folkrättsliga ansvar att bereda tak över huvudet för alla och att möjliggöra för människor att ta sig ur sin utsatta situation. Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsförvaltning har en möjlighet att bli ett föredöme i Stockholm stad genom att bli först med att ansvara för att öppna ett långtidshärbärge.

Goda exempel

Goda exempel på långtidshärbärgen finns att hitta i Lund och Göteborg samt på Gotland. Där har långtidshärbärgen bland annat underlättat för olika stödinsatser från kommun och landsting samt stärkt det civila samhällets möjligheter att bedriva ett effektivt hjälp- och utvecklingsarbete. Inte bara lokalt i Sverige men också i hemländerna. Långtidshärbärgena har utvecklat ett förtroende mellan de olika aktörerna och målgruppen vilket gett enskilda individer bättre möjligheter att lära sig svenska, hitta ingångar till arbetsmarknaden och bli medvetna om sina rättigheter och skyldigheter. Det har även lett till minskad nedskräpning, minskade sanitära olägenheter i stadsmiljön, minskat slitage av naturområden samt bidragit till en ökad upplevelse av trygghet för alla invånare som lever i kommunerna. I både Lund och på Gotland har man arbetat efter en framgångsrik modell som ger gästerna stort utrymme att tillsammans med volontärer ta ansvar och organisera vardagen på boendet vilket bidragit till en stärkt känsla av delaktighet och egenmakt.

Förutsättningar i stadsdelen

Förutsättningar att driva ett långtidshärbärge i vår stadsdel är goda. Politiker i stadsdelen har sedan tidigare visat intresse för och tagit initiativ till olika insatser i frågor som rör minoritetsgrupper. Bland annat ser vi positivt på att stadsdelsnämnden 2018 röstade igenom en strategi för romsk inkludering.^{iv} Strategin lyfter bland annat fram att ett aktivt arbete för ökad delaktighet för personer i ekonomiskt och socialt utsatta situationer är av största vikt. I stadsdelen finns också goda exempel på hur civilsamhället och det offentliga kan samverka för att förbättra levnadsförhållandena för människor som lever i hemlöshet. Convictus verksamhet Bryggan Vantör är ett bra exempel på hur samverkan mellan civilsamhället och det offentliga kan stärka utsatta personers rättigheter i samhället.

Det finns med andra ord en stor vilja hos många invånare och politiker att engagera sig i sociala frågor. Det civila samhället inklusive trossamfunden har i Sverige visat en stor vilja att arbeta för utsatta EU-medborgares rättigheter. Ett långtidshärbärge är en möjlighet för stadsdelsförvaltningen att genomföra en effektiv insats för ett långsiktigt människorättsarbete gällande utsatta EU-medborgare.

Medborgarförslaget

Med stöd i Kommunallagen 8 kap §1 inkommer jag som undertecknat detta dokument härmed med ett medborgarförslag till Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd. Förslaget är indelat i tre att-satser (yrkanden) som hänger samman men som vart och ett också bör beaktas enskilt.

1. Att stadsdelen tar ansvar för att det öppnas ett långtidshärbärge i stadsdelen för utsatta EU-medborgare och andra utsatta individer med hemlöshetsproblematik som för närvarande faller utanför det gängse sociala skydds nätet.
2. Att stadsdelen tar ansvar för att det tillhandahålls samhällsinformation samt individanpassade och kvalificerade sociala stödinsatser riktade till ovanstående målgrupper.
3. Att stadsdelen tar ansvar för att erfarenheter och kunskap hos relevanta organisationer i det civila samhället samt i andra kommuner med erfarenheter av att driva långtidshärbärge tas tillvara i arbetet med att realisera punkterna 1 och 2 ovan.

Undertecknat:

Kontaktuppgifter:

Grupp 172 – Amnesty International Stockholm

Ytterligare initiativtagare från Grupp 172 – Amnesty Stockholm som stödjer förslaget:

ⁱ Skåne Stadsmission, Civil Rights Defenders, "Gypsy go home! Hatbrott mot romska EU-migranter i Malmös gatumiljö", 2019.

ⁱⁱ Amnesty International, "Sweden: A cold welcome: Human rights of Roma and other vulnerable EU-citizens at risk", 2018.

ⁱⁱⁱ Raoul Wallenbergsinstitutet, "Inconvenient Human Rights: Access to Water and Sanitation in Sweden's Informal Roma Settlements", 2016; Civil Rights Defenders, "Utsatta unionsmedborgare i Sverige: Statens skyldigheter enligt internationella människorättsnormer, EU-rätt och svensk rätt", 2017.

^{iv} Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Dnr: 1.5.1. – 113/2018, Strategi för romsk inkludering. <https://insynsverige.se/documentHandler.ashx?did=1930620>